הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין עח.

ואי לאו כהו הוא תיזיל לתחת אלא כה כחוש הוא [6]ת"ר [א]הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת בין בבת אחת בין בזה אחר זה פטורין רבי יהודה בן בתירא אומר בזה אחר זה האחרון חייב מפני שקירב את מיתתו אמר ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו [1]ואיש כי יכה כל נפש אדם רבנן סברי כל נפש עד דאיכא כל נפש ור' יהודה בן בתירא סבר כל נפש כל דהוא נפש אמר רבא [2]הכל מודים בהורג את הטריפה שהוא פטור [3]בגוסס בידי שמים שהוא חייב לא נחלקו אלא בגוסס בידי אדם מר [7]מדמי ליה לטריפה ומר מדמי ליה לגוסס בידי שמים מאן דמדמי ליה לטריפה מאי טעמא לא מדמי ליה לגוסס בידי שמים גוסס בידי שמים לא איתעביד ביה מעשה האי איתעביד ביה מעשה ומאן דמדמי ליה לגוסס בידי שמים מ"ט לא מדמי ליה לטריפה טריפה מחתכי סימנים הא לא מחתכי סימנים תני תנא קמיה דרב ששת [1]ואיש כי יכה כל נפש אדם להביא המכה את חבירו ואין בו כדי להמית ובא אחר והמיתו שהוא חייב אין בו כדי להמית פשיטא אלא יש בו כדי להמית ובא אחר והמיתו שהוא חייב וסתמא כרבי יהודה בן בתירא אמר רבא ההורג את הטריפה פטור [8]וטריפה שהרג בפני ב"ד חייב שלא בפני ב"ד פטור בפני ב"ד [9](מאי טעמא) חייב דכתי' [2]ובערת הרע מקרבך שלא בפני ב"ד פטור דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה [10]וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא שמה עדות ואמר רבא [3]הרובע את הטריפה חייב טריפה שרבע בפני ב"ד חייב שלא בפני ב"ד פטור בפני ב"ד חייב דכתיב [2]ובערת הרע מקרבך שלא בפני ב"ד פטור דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה הא תו למה לי היינו הך הרובע את הטריפה איצטריכא ליה מהו דתימא ליהוי כמאן דמשמש מת וליפטר קמ"ל דמשום הנאה הוא והא אית ליה הנאה ואמר רבא [4]עדים שהעידו בטריפה והוזמו אין נהרגין עדי טריפה שהוזמו נהרגין רב אשי אמר [5]אפילו עדי טריפה שהוזמו אין נהרגין לפי שאינן בזוממי זוממין ואמר רבא שור טריפה שהרג חייב [6]ושור של אדם טריפה שהרג פטור מאי טעמא אמר קרא [3]השור יסקל וגם בעליו יומת כל היכא דקרינא ביה וגם בעליו יומת קרינן ביה השור יסקל וכל היכא דלא קרינן ביה וגם בעליו יומת לא קרינן ביה השור יסקל רב אשי אמר [7]אפילו שור טריפה נמי שהרג פטור מאי טעמא כיון דאילו בעלים הוו פטורי שור נמי פטור: שיסה בו את הכלב וכו': [8]אמר רב אחא בר יעקב כשתמצא לומר לדברי ר' יהודה ארס נחש בין שיניו הוא עומד לפיכך [9]מכיש בסייף ונחש פטור לדברי חכמים [10]ארס נחש מעצמו הוא מקיא לפיכך נחש בסקילה [11]והמכיש פטור: **מתני'** [12]המכה את חבירו בין באגרוף ואמדוהו למיתה והיקל ממה שהיה ולאחר מכאן הכביד ומת חייב ר' נחמיה אומר פטור שרגלים לדבר: **גמ'** [13]תנו רבנן את זו דרש רבי נחמיה [14]אם יקום והתהלך בחוץ על

בגוסס בידי אדם. תימה אומו שעשאו גוסס ממאי פטור הא רוב גוסס למיתה[7] ומתרינן ברים בן סורר (לעיל דף פט:) דהולכין בדיני נפשות אחר הרוב והמכה מבירו ומתדמהו למיתה ומת מי לא מיתייב והא נמי אמוד למיתה הוא וי"ל דכיון שהקילה עליו תורה שחוכשין אותו כדאמרינן בסמוך ומע"פ שאמדוהו למיתה אין הורגין כל זמן שהוא מי חיימנן נמי דאומדין למיתה ומי אף על גב דרובא מייתי הלכך כיון שבא אחר והרגו פטור ותדע דהא אסכמן גוסס בידי שמים דנחשב כמי לחייב את ההורגו אע"ג דרוב גוססין למיתה הלכך אין לתמוה בגוסס בידי אדם אם נחשבנו כמי לפטור מי שעשאו גוסס:

מר מדמי ליה לטריפה וכו'. אף על גב דקלאי קא דרשי אינטריך ליה להני טעמי:

ההורג את הטריפה פטור. אפי' למ"ד טריפה חיה דסופו שימות בהכלה זו ותדע דהא רבא אית ליה טריפה חיה בפרק קמא דתמורה (דף יא: ופס) ומיהו גרלה דהתם גרסינן רבה בר פלוגתיה של רב חסדא ועוד דסנהדרתיה הפוכה בפרק קמא דבכורות (דף ג. ופס[8]):

בפני בית דין חייב. כגון דרואהו ביום שדנין על ראייתם דאי רואהו בגילה בעי עדות כדמוכח (כ"ק ד' 5: ופס) וכיון דבעי עדות בעינן עדות שאתה יכול להזימה: **שור** טריפה שהרג חייב. אע"ג דבשילהי פרק ד' וה' (שם דף מד:) פטרינן לרבי שמעון שור שנתכוין להרוג את זה והרג את זה מטעם דכמיתת בעלים כך מיתת השור לא דמי דהתם הטעם שזה לשניהם אבל הכא באדם שייך לפטור מטעם עדות שאי אתה יכול להזימה ובשור לא שייך דאם החמו עדים משלמים דמי שור טריפה לבעלים:

מגדף

מסורת הש"ס

[6] כ"ק י: טו., [7] פ"ל ל"ג, [8] (לעיל מא. כ"ק פה:), [9] (כ"ק כב:), [10] (מלה זו לא נמצא בערוך ואולי ל"ל משיך ושין בערוך פרך פרס), [11] (ל"ל והמשיך), [12] (גיר סה:), [13] (מתוס׳ נג: [תוספתא כ"ק פ"ט], [14] (כ"ק נד:), [1] (מאיתיא בקדושין עח.), [2] (ועי׳ תוס׳ נדה כג: ד"ה אמר ותוספות מנחות נח: ד"ה ואיכא דאמרי וכו׳ בתריומת).

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם מֹת יוּמָת:
ויקרא כד יז
2. וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ
דברים יג ו
3. וְאִם שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ וְהֵמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת:
שמות כא כט
4. אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה הַמַּכֶּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא:
שמות כא יט

מוסף רש"י

הכוהו עשרה בני אדם כו׳ פטורין. אלין דיוש על ידי מי נהרג (ב"ק י:) דנעיקן שיסה כל נפש אדם. כל הנפש, ואין כאן מכה כל הנפש ופטורים ממיתה (שם כז:). וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא שמה עדות. דלמתמא אמר (דברים יט) והנה השופטים היטב והנה עד שקר העד וגו׳ ועשיתם לו כאשר זמם לעשות וגו׳ עדות שאתה יכול לקיים בה תורת הזמה הרי״ עדות ואי לא לא (פסחים יב. ובעי״ד לעיל מא.). בין שיניו הוא עומד. וכלא טוענת הנמס יצא האדם (ב"ק כג:). לפיכך מכיש בסייף. דהוה ליה כאילו הרגו בסייף, שהורג ממש הוא ולא נורם (שם). נחש בסקילה. כדין שור הורג אדם דמתיב הבור יסקל (שם). שרגלים לדבר. שלא מחמת המלה. והאיל ומתחלה היקל ממה שהיה (נזיר סה:).

עין משפט נר מצוה

כה א מיי׳ פ״ד מהל׳ רוצח הלכה ו סמג לאוין קכב:
כו ב מיי׳ שם פ״ג הלכה ח:
כז ג ד מיי׳ שם הלכה ז:
כח ה ו מיי׳ שם ה״ט:
כט ז מיי׳ פ״ח מהלכות אישורי ביאה ה״ב (עור אה״ע סי׳ כו):
ל ח ט מיי׳ פ״ב מהל׳ עדות הלכה ז:
לא י כ מיי׳ פ״י מהל׳ מזיק ממון הלכה ז:
לב ל מיי׳ שם הלכה ח:
לג מ מיי׳ פ״ד מהל׳ רוצח הלכה ג ה:

אי לאו כהו הוא תיזיל לתחת אלא כה כחוש הוא. אם היו כהו חזק אלא קלת כהו יש כאן והאי דלא אזלה לעיל משום שכלה כה מחק הזריקה והאבן מחכת לארץ אבל עדיין הולכת היא ממקלת כהו: ה"ג ר' יהודה בן בתירא אומר בזה אחר זה האחרון חייב מפני שקירב את מיתתו. אמר ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ואיש כי יכה כל נפש אדם. וכיון דמתחילה סייעו הרשעים בהריגתו ליכא כולה נפש במכת האחרון: כל דהוא נפש. אפי' מקלתה ומיהו היכא דהכהו בבת אחת לא קטלינן לכולהו דאיש כי יכה אמר רחמנא ולא שנים שהכהוהו: הכל מודים בהורג את אדם טריפה. כגון נקב הוושט או קרום המוח: שהוא פטור. מדלא אפלינו ביה שמע מינה כיון דיכיריס מתיכת סימנין מיתה גברא קטילא חשיב ליה: בגוסס בידי שמים. וכא אמר והרגו הכל מודים שחייב דלא איתעביד ביה מעשה ברישא והכי הוא כתי: בגוסס בידי אדם. כגון זה שקרוב למות מחמת המכות אלא לא עשאוהו הרשעים טריפה: מחתכי סמנין. סימן מיותא: כל נפש להביא וכו'. דמשמע כל דהוא נפש: שהוא חייב. האחרון: ובערת הרע. והכי דאוהו רולא: אלא בפני ב"ד. ואתה בא לחייבו על פי עדים פטור דאין עדותן עדות דהויא עדות שאי אתה יכול להזימה לקיים בה דין הזמה שאם הוזמו אין נהרגין דגברא קטילא בעו למיקטל: את הטריפה. אדם טריפה ורבעו מבירו במשכב זכור: חייב. דהא איכא הנאה: כמאן דמשמש מת. רובע את המת: והא איכא ליה הנאה. אבל רובע את המת ליכא הנאה שעבר תמיעותו ולחלחותו ונלטון: עדי טריפה. שהן עצמן טריפה: שהוזמו נהרגין. דכתיב ובערת הרע מקרבך: לפי שאינן בזוממי זוממין. בדין זוממין אותם שהזימום ואמרו להם באותה שעה עמנו היתם אם היו באין שנים אחרים ומזימין אותם לומר היאך אתם מזימין את אלו והרי אתם עמנו היתם במקום פלוני אין הזוממין שנמצאו עכשיו זוממין נהרגין משום דגברא קטילא בעי למיקטל הלכך כי לא אתזמו נמי לא מקטלי הכי טריפה אפומייהו דהוה ליה עדות שאי אתה יכול להזימה ולא מקטלי. ולרבא כיון דעדות זוממין מדום הוא אע"ג דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה מקטלי: זוממי זוממין. המזימין את הרשעים כשהן נעשו זוממין הוי להו זוממין של זוממין קמאי. כל עדות זומם קרו זוממי של נדון כדאמרינן זוממי בת כהן באלו הן הנתנקין (לקמן דף פד:): ונם בעליו יומת. כלו׳ כמיתת בעלים (בפהדרין דף כ.) כך מיתת השור. ולהא מילתא נמי מקשינן להו דכיון דאילו קטיל מריה שלא בב"ד לא מקטיל על פי עדים כדאמרינן לעיל שורו נמי לא מקטיל: כיון דאילו הוו בעלים. טריפה דכוותיה לא הוי מקטלי שור טריפה נמי לא מקטיל דהא למיתת בעלים הוקש: שיסה. גירה: הסייף. שאחז הנמס והוליכו והסיף הנמס בכשרו: כן שיניו עומד. והכי הוא כתוקע סכין בבעלו דלאו גרמא הוא שהרי כלי משחיתו בידו: מכיש בסייף. כדין רוצח: מעצמו מקיא. בנשיכתו וכשהשיכו זה עדיין אין בו כדי להמית לפיכך גרמא בעלמא הוא אף על פי שיודע שסופו להקיא מיהו לאו מכתו מייתי: לפיכך נחש בסקילה. כדין שור שהמית דכל נהמה ומיה כשור הן [10]אלא שדבר הכתוב בהוה: מתני' ואמדוהו למיתה. בית דין. אבל אמדוהו תחילה לחייב אפילו לרבנן פטור כדלקמן (ע"כ): והיקל ממה שהיה. ומזרו ואמדוהו לחייב: שרגלים לדבר. שלא מת מחמת מכה זו שהרי היקל: גמ'

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com